

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Daniely Benešové a soudců JUDr. Čestmíra Slaného a Mgr. Richarda Tomana ve věci žalobce: **Pavel C.**, nar. xxx, bytem xxx, t.č. bytem xxx, zastoupený Mgr. Šárkou Svobodovou, advokátkou se sídlem Rychnov nad Kněžnou, Sokolovská 1494, proti žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti** se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o **zaplacení 200 000 Kč**, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 15. května 2015, č.j. 42C 10/2014-88, opravenému usnesením téhož soudu ze dne 14. října 2015, č.j. 42C 10/2014-111,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve vyhovujícím výroku o věci samé (I.) a ve výrocích o nákladech řízení (III. a IV.) **p o t v r z u j e**.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 3.400 Kč do patnácti dnů od právní moci rozsudku k rukám advokátky Mgr. Šárky Svobodové.

O d ů v o d n ě n í

Žalobou došlou soudu 17.1.2014 (opravenou podáním datovaným 5.9.2014 a doplněnou podáním datovaným 3.4.2015) se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 200 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. 82/1998 Sb., která mu byla způsobena zahájením a vedením trestního stíhání proti jeho osobě pro zločin znásilnění podle § 185 odst. 1,2 písm. a) tr. zákona, pro který byla na něho podána obžaloba, již byl následně rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 17.6.2013, č.j. 10T 72/2013-299, zproštěn.

Napadeným (opraveným) rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 50 000 Kč do patnácti dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), ohledně zbývajících 150 000 Kč žalobu zamítl (výrok II.) a žalované uložil povinnost zaplatit

do patnácti dnů od právní moci rozsudku na náhradě nákladů řízení žalobci k rukám jeho právní zástupkyně 21 690 Kč a České republice na účet tamního soudu 2 959 Kč (výroky III. a IV.).

Při svém rozhodování vyšel ze zjištění, že usnesením Policie ČR, oddělení obecné kriminality v Rychnově nad Kněžnou ze dne 17.1.2013, č.j. KRPH-95863-43/TČ-2012-05771, bylo podle § 160 odst. 1 tr. řádu zahájeno trestní stíhání žalobce pro spáchání zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1,2 písm. a) tr. zákona, kterého se měl dopustit na poškozené Markétě K. dne 9.10.2012 ve svém pokoji na ubytovně xxx. Žalobcova stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání, kterou podal 4.2.2013, byla usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou z 8.2.2013 zamítnuta a na žalobcův návrh na zastavení trestního stíhání, podaný 11.3.2013, reagoval státní zástupce dne 12.3.2013 přípisem, že návrh považuje v daném okamžiku za předčasný, neboť vyšetřování nebylo dosud skončeno. Dne 9.5.2013 pak byla podána obžaloba, již byl žalobce po konání dvou hlavních líčení ve dnech 3.6. a 17.6.2013 rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou č.j. 10T 72/2013-299 ze dne 17.6.2013, který nabyl právní moci 11.7.2013, zproštěn, protože nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl stíhán. Dále vzal za prokázáno, že žalobce byl v době od 1.7.2009 do 30.6.2010 zaměstnán jako dělník - veřejně prospěšné práce; od 1.7.2010 (v odůvodnění rozsudku chybně uvedeno od 1.7.2009 - pozn. odvolacího soudu) do 4.9.2011 byl evidován u úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání; od 5.9. do 30.11.2011 byl zaměstnán na dobu určitou jako uklízeč veřejných prostranství; smlouvou o výkonu veřejné služby, uzavřenou 30.3.2012 s úřadem práce, se žalobce zavázal vykonávat veřejné služby, a to úklid a údržbu veřejných prostranství města a okolí; od 1.7. do 6.9.2012 byl opět zaměstnán jako dělník - veřejně prospěšné práce, přičemž od 7.9.2012 již na této pozici zaměstnán nebyl, když sdělil, že na veřejných prostranstvích nemůže pracovat z důvodu depresí a psychických problémů, které u něj nastaly v době a v důsledku trestního stíhání pro údajný zločin znásilnění a od 7.9.2012 je veden u úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Na základě dohod o provedení práce uzavřených s Městem Týniště nad Orlicí dne 16.12.2013, 10.2., 28.2., 4.4., 30.4. a 13.6.2014, žalobce prováděl od 1.1. do 31.3.2014 úklid společných prostor ubytovny Xxx; od 10.2. do 28.2.2014 a od 1.3. do 30.4.2014 topení a manipulaci s palivem na ubytovně; od 4.4. do 30.6.2014 úklid společných prostor ubytovny Xxx; od 1.5. do 31.5.2014 topení a manipulaci s palivem na ubytovně a od 1.7. do 30.9.2014 úklid společných prostor ubytovny Xxx. Vyrozměním Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou z 10.9.2013 bylo žalobci sděleno, že jeho trestní oznámení z 19.8.2013, podané 30.8.2013 na Markétu K. pro podezření ze spáchání trestného činu křivé výpovědi, bylo postoupeno k dalšímu opatření na územní odbor SKPV PČR v Rychnově nad Kněžnou. Žalobce uplatnil u žalované 2.8.2013 nárok na poskytnutí zadostiučinění ve výši 200.000 Kč a omluvy, kterému žalovaná částečně vyhověla a dopisem z 18.12.2013 se mu za vůči němu nezákonně vedené trestní stíhání omluvila.

Zejména na podkladě těchto zjištění shledal soud prvního stupně s odkazem na § 1 odst. 1, § 7 odst. 1, § 8 odst. 1 a § 31a odst. 1,2 zákona č. 82/1998 Sb. žalobu důvodnou, když dovodil, že v posuzovaném trestním řízení došlo k vydání nezákonného rozhodnutí, jímž bylo usnesení Policie ČR ze dne 17.1.2013 o zahájení trestního stíhání žalobce pro zločin znásilnění, které bylo následně zrušeno zprošťujícím rozsudkem a proto je třeba na předmětné trestní stíhání žalobce hledět jako na nezákonné. Protože žalobcova tvrzení ohledně vzniklé mu nemajetkové újmy a její intenzitě byla v zásadě prokázána, zvažoval soud prvního stupně při úvaze o formě jejího odškodnění závažnost trestné činnosti kladené žalobci za vinu, hrozící trest, délku trestního řízení a zásah do žalobcových osobnostních práv související s trestním stíháním. Uzavřel, že žalobci vznikla nemajetková újma vyšší intenzity a proto je

na místě poskytnutí mu peněžitého odškodnění, když pouhá omluva vyslovená žalovanou není dostačujícím zadostiučiněním. To proto, neboť se žalobce měl dopustit velmi závažného trestného činu, čemuž odpovídá i trestní sazba 2 – 10 let odnětí svobody, kterou byl žalobce ohrožen a mohl se tak důvodně domnívat, že v případě odsouzení mu bude uložen poměrně vysoký trest odnětí svobody, a to i nepodmíněný; trestní stíhání žalobce bylo zahájeno 17.1.2013 a pravomocně bylo skončeno 11.7.2013, tedy trvalo přibližně 6 měsíců. Zásah do osobnostních práv žalobce byl zvýšený, když výpověďmi svědků bylo prokázáno, že žalobce nesl velice těžce probíhající trestní řízení i účast na jednotlivých úkonech s ním souvisejících; byl zatčen a byla mu nasazena pouta na veřejném prostranství, odvezen byl na ubytovnu, kde bydlel a lidé ho znali a zde začalo prověřování daných skutečností mezi jeho spolubydlíci; podezření žalobce z trestného činu znásilnění se rozšířilo v jeho okolí a vůbec v menším městě, kterým Týniště nad Orlicí je, což vše bylo pro něho velmi dehonestující, stejně jako pro něho musela být zatěžující a náročná účast na sexuologickém vyšetření. Byť je žalobce svobodný, bezdětný a žije na ubytovně, vykonával pro Město Týniště nad Orlicí práce spočívající v úklidu veřejných prostranství a byl tudíž osobou v tomto malém městě známou. Rozšíření informace o skutku, kterého se měl dopustit, tak pro něho muselo být velmi nepříznivé. Vzhledem ke všem těmto aspektům považoval za přiměřené peněžité odškodnění ve výši 50 000 Kč, proto v tomto rozsahu žalobě vyhověl a ohledně zbývajících 150 000 Kč žalobu zamítl. O nákladech řízení ve vztahu mezi účastníky navzájem rozhodl podle § 142 odst. 3 o.s.ř., neboť rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu a o nákladech státu (svědečné) rozhodl ve smyslu ust. § 148 odst. 1 o.s.ř.

Proti tomuto rozsudku, a to do vyhovujícího výroku o věci samé (I.) a do výroků o nákladech řízení (III. a IV.), podala žalovaná včas odvolání a soudu prvního stupně vytýkala nesprávné právní posouzení věci. Uvedla, že se neztotožňuje s formou a výší poskytnutého zadostiučinění a byť nechce imateriální újmu v souvislosti s trestním stíháním nijak zlehčovat, má za to, že z provedeného dokazování nevyplýval tak razantní zásah do práv žalobce, aby bylo na místě poskytnutí zadostiučinění v penězích. Dovožovala, že závěr soudu prvního stupně o vzniku „majetkové“ újmy vyšší intenzity a o zvýšeném zásahu do osobnostních práv žalobce nemá oporu v provedeném dokazování. V této souvislosti poukazovala na to, že délka řízení činila 5 měsíců, žalobce že je svobodný, bezdětný, dlouhodobě bez pracovního poměru a žije ze sociálních dávek, v rejstříku trestů má jeden záznam o předchozím odsouzení z r. 1993, kdy byl odsouzen pro trestný čin krádeže k podmíněnému trestu odnětí svobody, že trestní stíhání nelze považovat za nedůvodné, když ke zproštění došlo v souladu se zásadou in dubio pro reo, dehonestace žalobce v jeho nejbližším okolí v souvislosti s trestním stíháním z dokazování neplyne (svědci z jeho okolí vypovídali již v trestním řízení v jeho prospěch; o žalobci se vyjadřovali kladně, věřili v jeho nevinu a totéž shodně uváděli i v kompenzačním řízení, obvinění nevěřili, žalobce se s nimi o trestním stíhání vůbec ne bavil, příp. se jim svěřil až po zproštění) a nebyl prokázán ani zásah do žalobcovy pracovní sféry (žalobce sám při výslechu uvedl, že práce mu nabídnuta byla, on ale nemá o práci zájem z důvodu depresí a psychických problémů, které mu brání v práci na veřejných prostranstvích), neboť mu nic nebránilo v tom, aby si hledal práci mimo veřejná prostranství a z provedených důkazů plyne, že žalobce byl bez řádného zaměstnání již delší dobu před zahájením trestního stíhání (na pozici dělník - veřejně prospěšné práce nebyl zaměstnán již od 7.9.2012, tedy před samotným spácháním trestného činu, ke kterému mělo dojít 9.10.2012 a před zahájením trestního stíhání 17.1.2013). Sporné je, nakolik byl žalobce schopen vnímat tvrzenou újmu způsobenou sexuologickým vyšetřením, když MUDr. Jan Kolomazník ve znaleckém posudku z oboru zdravotnictví - - odvětví psychiatrie a sexuologie uvádí, že se žalobce k vyšetření dostavil po předchozím požití alkoholu (1,25 promile alkoholu v dechu). Má proto za to, že jako postačující

zadostiučinění se v daném případě jeví omluva, které se z její strany žalobci dostalo. Ohledně uložené jí povinnosti zaplatit České republice náklady řízení ve výši 2 959 Kč namítala nesprávnost tohoto výroku i proto, že Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti je od placení soudních poplatků ze zákona osvobozena (§ 11 odst. 1 písm. a/ zákona č. 549/1991 Sb.) a jde o totožný subjekt, již má předmětnou částku uhradit (povinnost hradit náklady státu byla uložena témuž subjektu). Přehlédnout nelze ani skutečnost, že jak Ministerstvo spravedlnosti, tak Obvodní soud pro Prahu 2 spadají do jedné rozpočtové kapitoly státního rozpočtu, kdy organizační složky státu v působnosti jednoho správce kapitoly, si při plnění svého předmětu činnosti navzájem neposkytují peněžitá plnění (zákon č. 218/2000 Sb.). Závěrem proto navrhl, aby byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že se žaloba zamítá i ohledně částky 50 000 Kč, žalobci aby bylo uloženo uhradit jí hotové výdaje v paušální výši (§ 151 odst. 3 o.s.ř.) a že se jí povinnost platit České republice náklady řízení ve výši 2 959 Kč neukládá, resp. že tyto náklady řízení nese Česká republika.

Žalobce ve svém písemném vyjádření uvedl, že tvrzení obsažená v odvolání považuje dílem za účelová, příp. vytržená z kontextu a dílem za zcela nepravdivá, motivovaná zjevnou snahou bagatelizovat rozsah pochybení, kterých se orgány činné v trestním řízení dopustily v trestním řízení a že žalovanou mnohokrát zmíněná omluva, prezentovaná jako dostatečné zadostiučinění, je spíše omluvou formální, která není míněna upřímně. Vyjádřil zásadní nesouhlas s výrokem žalované ohledně důvodnosti trestního řízení, neboť orgány činné v trestním řízení zasahovaly do jeho práv v rozporu se zákonem zcela nepřiměřeně a neodůvodněně, když zahájily a dále vedly trestní stíhání za situace, kdy výpověď poškozené byla jakožto jediný přímý důkaz zcela a jednoznačně vyvrácena výsledky prověrky na místě a absencí jakýchkoli stop. V době vydání usnesení o zahájení trestního stíhání nebylo možné očekávat, že prováděným vyšetřováním budou zjištěny jakékoli relevantní informace vedoucí k závěru, že se dopustil předmětného trestného činu. Výpověď poškozené nepotvrzovaly ani výsledky zkoumání daktyloskopických a pachových stop a stop DNA; žádné stopy po znásilnění nebyly na těle poškozené nalezeny a ani jeho lékařským vyšetřením nebyly zjištěny známky poranění nebo zápasu, která by bylo možno předpokládat po aktivním bránění napadenou osobou. Nebyl zde tedy dostatek věrohodných a způsobilých důkazních prostředků, které by orgány činné v trestním řízení opravňovaly k přikročení k tak razantnímu zásahu do práv a svobod občana, jímž je zahájení trestního stíhání. Vyšetřovatel a státní zástupce z opatřených důkazních prostředků nevyvodili patřičné procesní závěry a obžaloby byl následně zproštěn v zásadě z těch důvodů, které byly dány již na začátku trestního stíhání. Nedočkal se ani té satisfakce, že by proti poškozené bylo zahájeno trestní stíhání pro křivé obvinění a státní zastupitelství ho vyrozumělo, že zde není důvodné podezření ze spáchání trestného činu a proto prozatím (k 10.9.2013) nelze vydat záznam o zahájení úkonů trestního řízení, což je pro něho naprosto nepochopitelné. Vyjádřil rovněž nesouhlas s tvrzením žalované, že vzhledem k jeho osobním poměrům nedošlo k tak intenzivnímu zásahu do jeho osobní sféry a vzhledem k faktorům, které žalovaná zdůrazňuje, je utvrzován v dojmu, který nabyt již v době trestního řízení, že je na něj nahlíženo jako na osobu 2. až 3. kategorie, se kterou je možné zacházet dle libovůle a jejíž práva jsou jiná než práva tzv. „lepší“ lidí, což na něj působí velmi skličujícím dojmem. Ohledně své trestní minulosti připomněl, že se jednalo o případ drobné krádeže, který je starý 23 let a že od uvedeného skutku je osobou zcela bezúhonnou. Pokud má žalovaná za to, že nebylo prokázáno, že došlo k jeho dehonestaci v nejbližším okolí, on je opačného názoru; prokázán byl i evidentní zásah do jeho pracovní sféry a deprese a psychické problémy, které mu brání v práci na veřejných prostranstvích, vznikly v důsledku trestního řízení. Ačkoliv trestní stíhání skončilo zprošťujícím rozsudkem, stigma a psychické

potíže si nese dále, přičemž zpráva o jeho zproštění nebyla tak efektivně rozšířena, jako informace o probíhajícím trestním stíhání. Uvedl dále, že alkohol požil nikoli z vlastní vůle, pro svou zábavu a povyražení, ale proto, aby byl vůbec schopen ponižující sexuologické vyšetření absolvovat. Navrhl proto potvrzení napadeného rozsudku.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které předcházelo jeho vyhlášení (§ 212 a § 212a o.s.ř.), v mezích podaného odvolání (§ 206 odst. 2 o.s.ř.) a dospěl k závěru, že odvolání důvodné není. Rozhodl přitom ve věci bez nařízení jednání (§ 214 odst. 3 o.s.ř.), když žalovaná s takovým postupem vyjádřila svůj souhlas již ve svém odvolání a žalobce na výzvu odvolacího soudu z 23.11.2015, zda souhlasí s tím, aby ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, nereagoval a odvolací soud tak vycházel z toho, že proti takovému postupu nemá námitek (§ 101 odst. 4 o.s.ř.).

Zásadní procesní pochybení dosavadního řízení odvolací soud neshledal (§ 205 odst. 2 písm. a/ o.s.ř.). Neshledal ani, že by řízení bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 205 odst. 2 písm. c/ o.s.ř.). Soud prvního stupně provedl dokazování v postačujícím rozsahu, provedené důkazy hodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 132 o.s.ř.) a v odůvodnění svého rozsudku podrobně vyložil, které skutečnosti byly prokázány, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se řídil (§ 157 odst. 2 o.s.ř.). Věc samou posoudil soud prvního stupně rovněž správně i po stránce právní a v průběhu odvolacího řízení nevyšlo najevo nic, co by mohlo vést k jejímu odlišnému posouzení.

Úprava náhrady nemajetkové újmy stojí na konstrukci základních předpokladů pro důvodné uplatňování její náhrady, tj. na tom, že poškozenému byla způsobena nemajetková újma, a to v příčinné souvislosti s kvalifikovaným, v zákoně uvedeným škodním jednáním. Závěr soudu prvního stupně, že na předmětné žalobcovy trestní stíhání je třeba nahlížet jako na nezákonné, je prost pochybení a v souladu s konstantní judikaturou, podle které stát odpovídá podle zákona č. 82/1998 Sb. i za škodu způsobenou zahájením trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím. Protože je pak ve smyslu ust. § 31a odst. 1 téhož zákona třeba nezákonným rozhodnutím rozumět i vedení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím, lze v takovém případě nahradit i nemajetkovou újmu. Při stanovení peněžitě formy odškodnění a její výše vzal soud prvního stupně správně v úvahu závažnost vzniklé újmy i okolnosti, za nichž ke způsobení újmy žalobce došlo. S ohledem na všechny okolnosti posuzovaného případu došlo i podle názoru odvolacího soudu k takovému zásahu do žalobcovy osobnostní integrity (stres a nejistota, zdravotní dopady, poškození cti a pověsti, zásah do dosavadního způsobu života), že pouhá omluva, které se již žalobci ze strany žalované dostalo, není dostačujícím zadostiučiněním a že je proto zcela namístě peněžitá kompenzace. Pokud žalovaná poukazovala na to, že je podle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb. /správně § 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb./ osvobozena od placení soudních poplatků, pak zcela přehlíží, že osobám, které jsou ze zákona osvobozeny od povinnosti platit soudní poplatky, se pouze nevyměruje soudní poplatek, avšak ostatní náklady nesou stejně jako ostatní účastníci řízení.

Z uvedených důvodů byl proto rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé (I.), jakož i v akcesorických výrocích o nákladech řízení (III. a IV.) jako věcně správný podle § 219 o.s.ř. potvrzen.

Výrok o nákladech odvolacího řízení se opírá o ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. a žalobci, který měl v této fázi řízení úspěch, byla přiznána náhrada nákladů sestávající z odměny advokátky za jeden úkon právní služby ve výši 3.100 Kč (písemné vyjádření k odvolání) podle § 6 odst. 1, § 7 bodu 5 a § 9 odst. 4 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb. a jedné paušální náhrady 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky).

V odvoláním nenapadeném zamítavém výroku o věci samé (II.) zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen (§ 206 odst. 2 o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku **n e n í** dovolání přípustné.

Praha 20. ledna 2016

JUDr. Daniela Benešová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: Kovář Petr